

รายงานการศึกษาค้นคว้า

เรื่อง การศึกษากระบวนการขับเคลื่อน PLC
(Professional Learning Community) สู่อสถานศึกษาในสังกัด
สำนักงานเขตการศึกษาประถมศึกษาศึกษานานเขต ๒

นางสาวรัชศิรี จิตอารี
ผู้ฝึกประสบการณ์นิเทศการศึกษา

รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกประสบการณ์
นิเทศการศึกษา ก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานานเขต๑

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต๑ ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศการศึกษา ศึกษานิเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต ๑ ทุกท่าน และนายปรีชา ภูลำพา ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต๒ ผู้กรุณาให้ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าเรื่องกระบวนการขับเคลื่อน PLC “ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ” ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่านเขต ๒ ในครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อนกลุ่มฝึกประสบการณ์นิเทศการศึกษาทุกท่าน ที่เป็นทั้งผู้ให้ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการทำงาน ซึ่งกันและกัน ทั้งให้ข้อคิดและข้อท้วงติงที่มีคุณค่าตลอดการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ คุณพ่อ ที่ให้กำลังใจให้ความรักความอบอุ่น หนุนเสริมสร้างงานการศึกษาของลูกตลอดมา ตลอดถึงการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้

ท้ายสุดนี้ขอบคุณผู้อันเป็นที่รักยิ่งของผู้ศึกษา ซึ่งเป็นจุดประกายประกายที่มองไม่เห็น ที่ให้ความรักข้อคิดในการทำงาน และตลอดถึงการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้

รักษ์ศิริ จิตอารี

ชื่อเรื่อง การศึกษากระบวนการขับเคลื่อน PLC (Professional Learning Community)
 สู่สถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตการศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๒

ผู้ศึกษา รักษศิริ จิตอารี

คำสำคัญ กระบวนการ PLC (Professional Learning Community)

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ ๑).เพื่อศึกษากระบวนการขับเคลื่อน PLC (Professional Learning Community) สู่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๒ ๒). เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการขับเคลื่อน PLC (Professional Learning Community) สู่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๒

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาครั้งนี้โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการศึกษาใน ๒ ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ ๑ เพื่อศึกษากระบวนการขับเคลื่อน PLC (Professional Learning Community) สู่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๒ ขั้นตอนที่ ๒ เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการขับเคลื่อน PLC (Professional Learning Community) สู่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๒ ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ โรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๒ กลุ่มตัวอย่างทำการเลือกแบบเจาะจง จำนวน ๓ โรงเรียนดำเนินการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศน์ ที่รับผิดชอบประจำกลุ่มโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ (Content analysis) และสร้างข้อสรุปอุปนัย

ผลการศึกษาพบว่า

๑. ขาดการดำเนินการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง
- ๒.ครูไม่ได้ปฏิบัติตามแผนงาน
๓. ครูขาดความรู้ความเข้าใจอย่างลุ่มลึก ในกระบวนการแบบ PLC ที่พัฒนานำไปสู่การสร้างนวัตกรรมในการแก้ปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน
- ๔.ครูยังไม่เกิดความตระหนักในด้านความสำคัญของกระบวนการ PLC เพื่อนำสู่การแก้ปัญหาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และด้านพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อ	ข
สารบัญ	ค
บทนำ	๑
วัตถุประสงค์	๑
ขอบเขตของการศึกษา	๒
นิยามศัพท์เฉพาะ	๔
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๔
ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	๕
“ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” PLC	๗
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๙
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	๑๐
ขั้นตอนที่ ๑ เพื่อศึกษากระบวนการขับเคลื่อน PLC	๑๐
(Professional Learning Community)	
สู่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	
ประถมศึกษานานเขต ๒	
ขั้นตอนที่ ๒ เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการขับเคลื่อน PLC	๑๒
(Professional Learning Community)	
สู่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	
ประถมศึกษานานเขต ๒	
ผลการศึกษา	๑๒
สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	๑๓
เอกสารอ้างอิง	๑๔
ภาคผนวก	๑๕
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์ เรื่องกระบวนการขับเคลื่อน PLC	๑๖
(Professional Learning Community)	
“ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ”	

๑.ความเป็นมา

นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ เรื่องการพัฒนาครูเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามศาสตร์พระราชาดำรงด้วย Active Learning และ Professional Learning Community (PLC) สู่คุณภาพ Thailand ๔.๐ ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ที่เกิดจากการรวมตัว ทุ่มใจ ทุ่มพลัง ร่วมมือกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษาในโรงเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ และเพื่อไม่ให้เป็นการเพิ่มภาระให้กับครูและไม่ให้เกิดการใช้เวลาในการอบรม PLC มาก กระทรวงศึกษาธิการ จึงกำหนดให้ครูสามารถนำชั่วโมงการอบรม PLC ไปรวมกับจำนวนชั่วโมงการสอนหนังสือที่จะใช้ เป็นเกณฑ์ในการเลื่อนวิทยฐานะ ตามหลักเกณฑ์ใหม่ที่จะประกาศใช้ต่อไปด้วยนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงดำเนินการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC : Professional Learning Community) สู่สถานศึกษา ทั้งระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา และสถานศึกษา เป้าหมายเพื่อให้ครูที่เข้าร่วมโครงการกระบวนการตามกรอบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างแท้จริง

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ซึ่งมีที่มาจากทฤษฎีพหุปัญญาของ Gardner ที่ได้กล่าวถึง ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการเรียนรู้ว่า “How students learn in a holistic & natural way” (Gardner, ๑๙๘๓) ซึ่งหมายความว่า ผู้เรียนเรียนรู้ในวิถีทางที่เป็นองค์รวมและธรรมชาติอย่างไร นอกจากนี้แล้ว สติปัญญาของผู้เรียนถูกเปิดไว้เพื่อการเรียนรู้และผู้สอนต้องพัฒนาโอกาส ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้สืบเสาะและคิดวิเคราะห์ ซึ่งในยุคปัจจุบันเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่าผู้เรียนที่มีความสามารถที่หลากหลายและแตกต่างกัน ดังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๑๐ ที่ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษา นอกจากนี้แล้วในมาตรา ๒๒ ยังระบุถึง หลักการจัดการศึกษาว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ต้องจัดการศึกษาที่พัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ครูทุกคนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแสวงหาวิธีการที่จะช่วยให้นักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งนวัตกรรมใหม่ที่จะต้องทราบคือ Professional Learning Community (PLC)

อย่างไรก็ตามการรวมตัวการเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงใดๆ เป็นไปได้ยากที่จะทำเพียงลำพังหรือเพียงนโยบาย เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนทั้งระบบ จึงจำเป็นต้องสร้างความเป็น PLC ที่สอดคล้องกับธรรมชาติทางวิชาชีพ เป็นชุมชนที่สัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น (Senge, ๑๙๙๐) ชุมชนที่สามารถขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวิชาชีพได้นั้น จึงจำเป็นต้องมีอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทางวิชาชีพ มีฉันทะ และศรัทธาในการทำงาน บรรยากาศ การอยู่ร่วมกันจึงเป็นบรรยากาศ “ชุมชนกัลยาณมิตรทางวิชาการ” (สุรพล ธรรมรัตน์, ทศนีย์ จันอินทร์, และ คงฤช ไตรยวงศ์, ๒๕๕๓) ที่มีลักษณะความเป็นชุมชน แห่งความเอื้ออาทรอยู่บนพื้นฐาน “อำนาจเชิงวิชาชีพ” และ “อำนาจเชิงคุณธรรม” (Sergiovanni, ๑๙๙๔) เป็นอำนาจที่สร้างพลังมวลชนเริ่มจากภาวะผู้นำร่วมของครูเพื่อขับเคลื่อนการปรับปรุงและพัฒนา สถานศึกษา (Fullan, ๒๐๐๕)

จากความสำคัญและความจำเป็นดังกล่าว ในกระบวนการขับเคลื่อน PLC สู่สถานศึกษาซึ่งจะต้องทราบถึงจุดเด่นที่ประสบความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรคในกระบวนการขับเคลื่อน PLC สู่สถานศึกษารายงาน การศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อนำเสนอวิธีการและแนวทางการขับเคลื่อน PLC สู่สถานศึกษาให้เป็นที่ไปตามเป้าประสงค์ของนโยบายของรัฐบาลต่อไป

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษากระบวนการขับเคลื่อน PLC (Professional Learning Community) ที่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๒
๒. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการขับเคลื่อน PLC (Professional Learning Community) ที่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๒

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษากระบวนการขับเคลื่อน PLC (Professional Learning Community) ที่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๒ และเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการขับเคลื่อน PLC (Professional Learning Community) ที่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๒ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเป็น ๒ ขั้นตอน ในการกำหนดขอบเขตการศึกษา ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษากระบวนการขับเคลื่อน PLC (Professional Learning Community) ที่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๒

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในศึกษากระบวนการขับเคลื่อน PLC (Professional Learning Community) ที่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๒ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาข้อมูลในด้านวิธีการกระบวนการขับเคลื่อน PLC ใน ๔ ด้าน คือ

- ๑.๑ การแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ที่สถานศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- ๑.๒ การกำหนดแผนงานการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ที่สถานศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- ๑.๓ การขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ที่การปฏิบัติในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา
- ๑.๔ วิธีดำเนินการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ที่การปฏิบัติในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

๒. ขอบเขตด้านประชากร

- ๒.๑ ประชากร ได้แก่
  - โรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาน่านเขต ๒
- ๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง
  - กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน โรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาน่านเขต ๒ จำนวน ๓ โรงเรียน

๓. ขอบเขตด้านตัวแปร

- ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่
  - ๓.๑ การแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ที่สถานศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ ในด้าน

- ระดับเขตพื้นที่
- ๑) การจัดทำคำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการขับเคลื่อน กระบวน การ PLC ผู้สถาน ศึกษาน
- ชัดเจน
- ๒) การกำหนดบทบาทหน้าที่คณะกรรมการ ขับเคลื่อนกระบวน การ PLC ผู้สถาน ศึกษาน
- ตำแหน่งใด
- ๓) การแต่งตั้งคณะ กรรมการขับเคลื่อนกระบวนกร PLC ผู้สถานศึกษา มาจากบุคลากร

๓.๒ การกำหนดแผนงานการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ผู้ สถานศึกษา ระดับ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

- ๑) การจัดทำแผนงาน การขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ผู้สถานศึกษาระดับเขต
- พื้นที่
- ๒) การสร้างทีมงาน PLC ระดับกลุ่ม/เครือข่าย/ศูนย์
- ๓) การสร้างเครือข่าย กับหน่วยงานอื่น (เช่น มหาวิทยาลัย /หน่วยงานเอกชน /
- อบจ. พร้อมระบุว่าเข้ามาสนับสนุนเรื่องใดบ้าง

๓.๓ การขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ผู้การปฏิบัติในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา

- ๑) การสร้างความตระหนักให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้อง
- ๒) การสร้างความรู้ ความเข้าใจ และแนวทางการปฏิบัติให้กับบุคลากรใน
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา
- ๓) การกำหนดแนวทางการ ขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ผู้การปฏิบัติใน
- สำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษานและสถานศึกษา (มี ๓ รูปแบบ คือ ๑) ใช้แนวทางการขับเคลื่อนของ สพฐ.
- ๒) ใช้แนวทางการขับเคลื่อนของ สพฐ.+ของสพท. ๓) สพท.กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนของ สพท.เอง
- ๔) นิเทศ กำกับ และติดตาม การขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ผู้การปฏิบัติใน
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

๓.๔ วิธีดำเนินการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ผู้การปฏิบัติในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและ

สถานศึกษา

- ๑) รูปแบบ (Model) การขับเคลื่อน PLC ผู้สถานศึกษา

๔. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาขั้นตอนนี้ประกอบด้วย

๔.๑ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เรื่อง การบริหารจัดการกระบวนการขับเคลื่อน PLC (Professional Learning Community) ผู้สถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่านเขต ๒

ขั้นตอนที่ ๒ เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการขับเคลื่อน PLC (Professional Learning Community) ผู้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตการศึกษาประถมศึกษาน่านเขต ๒

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาศึกษาระบบการขับเคลื่อน PLC (Professional Learning Community) ผู้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตการศึกษาประถมศึกษาน่านเขต ๒

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษากระบวนการขับเคลื่อน PLC (Professional Learning Community) ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาข้อมูลใน ๔ ด้าน คือ

๑.๑ การแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ผู้สถานศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๑.๒ การกำหนดแผนงานการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ผู้สถานศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๑.๓ การขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ผู้การปฏิบัติในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

๑.๔ วิธีดำเนินการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ผู้การปฏิบัติในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

๒. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

๒.๑ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ผู้สถานศึกษา ในครั้งนี้ คือโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่านเขต ๒ จำนวน ๓ โรงเรียน

๓. ขอบเขตด้านตัวแปร

๓.๑ การแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ผู้สถานศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในด้าน

๑) การจัดทำคำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการขับเคลื่อน กระบวนการ PLC ผู้สถาน ศึกษาในระดับเขตพื้นที่

๒) การกำหนดบทบาทหน้าที่คณะกรรมการ ขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ผู้สถาน ศึกษาที่ชัดเจน

๓) การแต่งตั้ง คณะ กรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ผู้สถานศึกษา มาจากบุคลากร ตำแหน่งใด

๓.๒ การกำหนดแผนงานการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ผู้สถานศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๑) การจัดทำแผนงาน การขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ผู้สถานศึกษาระดับเขตพื้นที่

๒) การสร้างทีมงาน PLC ระดับกลุ่ม/เครือข่าย/ศูนย์

๓) การสร้างเครือข่าย กับหน่วยงานอื่น (เช่น มหาวิทยาลัย /หน่วยงานเอกชน / อบรม) พร้อมระบุว่าเข้ามาสนับสนุนเรื่องใดบ้าง

๓.๓ การขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ผู้การปฏิบัติในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

๑) การสร้างความตระหนักให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้อง

๒) การสร้างความรู้ ความเข้าใจ และแนวทางการปฏิบัติให้กับบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

๓) การกำหนดแนวทางการ ขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่การปฏิบัติใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา (มี ๓ รูปแบบ คือ ๑) ใช้แนวทางการขับเคลื่อนของ สพฐ. ๒) ใช้แนวทางการขับเคลื่อนของ สพฐ.+ของสพท. ๓) สพท.กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนของ สพท.เอง ๔) นิเทศ กำกับ และติดตาม การขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่การปฏิบัติใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

๓.๔ วิธีดำเนินการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่การปฏิบัติในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

๑) รูปแบบ (Model) การขับเคลื่อน PLC สู่สถานศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันต่อความหมาย และขอบเขตการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงขอกำหนดยุทธศาสตร์เฉพาะไว้ดังนี้

กระบวนการขับเคลื่อน PLC (Professional Learning Community) สู่สถานศึกษา
หมายถึง การดำเนินการขับเคลื่อน PLC (Professional Learning Community) สู่สถานศึกษาของ สพป.น่านเขต ๒ ใน ๔ ด้าน ดังนี้

- ๑) ด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่สถานศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- ๒) ด้านการกำหนดแผนงานการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่ สถานศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- ๓) ด้านการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่การปฏิบัติในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา
- ๔) ด้านวิธีดำเนินการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่การปฏิบัติในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่านเขต๑ หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับ อนุบาล ถึง มัธยมศึกษาปีที่ ๓ (โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา) จำนวน ๓ โรงเรียน คือ

- ๑) โรงเรียนบ้านปรางค์ สพป.น่านเขต๒ ๒) โรงเรียนภูคาวิทยาคม สพป.น่านเขต๒
- ๓) โรงเรียนบ้านบ้านไร่ สพป.น่านเขต๒

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑.สำนักงานเขตพื้นที่การได้แนวทางการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) สู่สถานศึกษา ที่ตรงกับบริบทของสถานศึกษา
๒. สถานศึกษาได้แก้ปัญหา และพัฒนางานจากการทำ PLC ได้ตรงกับบริบทของตนเอง ครูในสถานศึกษา
- ๓.ครูมีนวัตกรรมในการแก้ปัญหาในกระบวนการจัดการเรียนการสอน และพัฒนางานเป็นระบบเพื่อสามารถนำปริมาณงานเข้าสู่การประเมินวิทยฐานะทางวิชาชีพในระดับที่สูงขึ้น

๒. ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๒๕๕๑

๒.๒. “ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ” PLC : Professional Learning Community

๒.๓. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๒๕๕๑

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ นี้ จัดทำขึ้นสำหรับท้องถิ่น และสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียน การสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้ และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

๑. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความ เป็นสากล
๒. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสดำเนินการศึกษ้อย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ
๓. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
๔. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
๕. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
๖. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

๑. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

๓. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

๔. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๕. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ๕ ประการ ดังนี้

๑. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

๒. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

๓. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

๔. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง และผู้อื่น

๕. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยี ด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสารการทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๒. ซื่อสัตย์สุจริต ๓. มีวินัย ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๕. อยู่อย่างพอเพียง

๖. มุ่งมั่นในการทำงาน ๗. รักความเป็นไทย ๘. มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

๑.ภาษาไทย ๒.คณิตศาสตร์ ๓.วิทยาศาสตร์ ๔.สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ๕.สุขศึกษาและพลศึกษา ๖ ศิลปะ ๗.การงานอาชีพและเทคโนโลยี ๘.ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยม ที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

๒.๒ “ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ” PLC : Professional Learning Community

PLC (Professional Learning Community) มีพื้นฐานแนวคิดมาจากภาคธุรกิจเกี่ยวกับความสามารถขององค์กรในการเรียนรู้ (Thompson, Gregg, & Niska, ๒๐๐๔) เป็นการนำแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้มาประยุกต์โดยอธิบายว่า การอุปมาที่เปรียบเทียบกับโรงเรียนเป็น”องค์กร” นั้นน่าจะเหมาะสมและถูกต้อง แท้จริงแล้วโรงเรียนมีความเป็น “ชุมชน” มากกว่าความเป็นองค์กร ซึ่งความเป็น “องค์กร” กับ “ชุมชน” มีความแตกต่างกันที่ความเป็นชุมชน

“ชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ”หรือ PLC มีวรรณกรรมทางการศึกษาจากการวิจัยหรือโครงการศึกษาต่างๆ สามารถ เรียบเรียงสรุปเป็นความหมายของ PLC คือ การรวมตัว รวมใจ รวมพลัง ร่วมมือกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษาในโรงเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังที่ Sergiovanni (๑๙๙๔) ได้กล่าวว่า PLCเป็นสถานที่สำหรับ “ปฏิสัมพันธ์” ลด “ความโดดเดี่ยว” ของมวลสมาชิกวิชาชีพครูของโรงเรียนในการทำงาน เพื่อปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียนหรืองานวิชาการโรงเรียน ซึ่ง Hord (๑๙๙๗) มองในมุมมองเดียวกัน โดยมองการรวมตัวกันดังกล่าว มีนัยยะแสดงถึงการเป็นผู้นำร่วมกันของครู หรือเปิดโอกาสให้ครูเป็น “ประธาน” ในการเปลี่ยนแปลง (วิจารณ์ พานิช, ๒๕๕๕) การมีคุณค่าร่วมและวิสัยทัศน์ร่วมกันไปถึงการเรียนรู้ร่วมกันและการนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ อย่างสร้างสรรค์ร่วมกัน PLC สามารถแบ่งระดับได้ ๓ ระดับ คือ ระดับสถานศึกษา ระดับเครือข่าย และระดับชาติ โดยแต่ละลักษณะจะแบ่ง ตามระดับของความเป็น PLC ย่อย ดังนี้

๑) ระดับสถานศึกษา (School Level) คือ PLC ที่ขับเคลื่อนในบริบทสถานศึกษา หรือโรงเรียน สามารถแบ่งได้ ๓ ระดับย่อย (Sergiovanni, ๑๙๙๔) คือ

๑.๑ ระดับนักเรียน (Student Level) ซึ่งนักเรียนจะได้รับการส่งเสริมและร่วมมือให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น จากครูและเพื่อนนักเรียนอื่นให้ทำกิจกรรมเพื่อแสวงหาคำตอบที่สมเหตุผล สำหรับตน นักเรียนจะได้รับการพัฒนาทักษะที่สำคัญ คือ ทักษะการเรียนรู้

๑.๒ ระดับผู้ประกอบวิชาชีพ (Professional Level) ประกอบด้วยครูผู้สอนและผู้บริหารของโรงเรียนโดยใช้ฐานของ “ชุมชนแห่งวิชาชีพ” เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของชุมชน จึงเรียกว่า “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ”

๑.๓ ระดับการเรียนรู้ของชุมชน (Learning Community Level) ครอบคลุมถึงผู้ปกครอง สมาชิกชุมชน และผู้นำชุมชน โดยบุคคลกลุ่มนี้จำเป็นต้องมีส่วนร่วมเข้ามาร่วมสร้าง และผลักดัน วิสัยทัศน์ของโรงเรียนให้บรรลุผลตาม เป้าหมาย

๒) ระดับกลุ่มเครือข่าย (Network Level) คือ PLC ที่ขับเคลื่อนในลักษณะการรวมตัวกันของกลุ่มวิชาชีพจากองค์กร หรือหน่วยงานต่างๆ ที่มุ่งมั่นร่วมกันสร้างชุมชน เครือข่าย ภายใต้วัดดูประสงค์ร่วม คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริม สนับสนุน ให้กำลังใจ สร้างความสัมพันธ์และพัฒนาวิชาชีพ ร่วมกัน อาจมี เป้าหมายที่เป็นแนวคิดร่วมกันอย่างชัดเจน สามารถแบ่งได้ ๒ ลักษณะ คือ

๒.๑ กลุ่มเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบัน คือ การตกลงร่วมมือกันในการพัฒนาวิชาชีพครู ระหว่างสถาบัน โดยมองว่าการร่วมมือกันของสถาบันต่างๆ จะทำให้เกิดพลังการขับเคลื่อน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทาง วิชาชีพ

๒.๒ กลุ่มเครือข่ายความร่วมมือของสมาชิกวิชาชีพครู คือ การจัดพื้นที่เปิดกว้างให้ สมาชิกวิชาชีพครูที่มีอุดมการณ์ร่วมกันในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเองเพื่อการเปลี่ยนแปลง เชิงคุณภาพของผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ สมาชิกที่รวมตัวกัน ไม่มีเงื่อนไขเกี่ยวกับสังกัด แต่จะตั้งอยู่บนความ มุ่งมั่น สมัยครใจ ใช้อุดมการณ์ร่วมเป็นหลักในการรวมกันเป็น PLC กรณีตัวอย่าง เช่น PLC “ครูเพื่อศิษย์”

๓) ระดับชาติ (The National Level) คือ PLC ที่เกิดขึ้น โดยนโยบายของรัฐที่มุ่งจัดเครือข่าย PLC ของชาติเพื่อ ขับเคลื่อน การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพของวิชาชีพ โดยความร่วมมือของ สถานศึกษา และครู ที่ผนึกกำลังร่วมกันพัฒนา วิชาชีพ

องค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในบริบทสถานศึกษา

PLC ในระดับสถานศึกษา หรือ ระดับผู้ประกอบการวิชาชีพ นำเสนอเป็นองค์ประกอบของ PLC ที่มาจากข้อมูลที่รวบรวมและ วิเคราะห์จากเอกสารทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศนำเสนอเป็น ๖ องค์ประกอบของ PLC ในบริบทสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ร่วมที่ร่วมแรงร่วมใจ ภาวะ ผู้นำร่วม การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ชุมชนกัลยาณมิตร และโครงสร้างสนับสนุน ชุมชนนำเสนอจาก การสังเคราะห์แนวคิดต่างๆ และรายละเอียดต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ ๑ วิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) วิสัยทัศน์ร่วมเป็นการมองเห็นภาพ เป้าหมาย ทิศทาง เส้นทาง และสิ่งที่จะเกิดขึ้นจริง เป็นเสมือนเข็มทิศในการขับเคลื่อน PLC ที่มีทิศทาง ร่วมกัน โดยมีวิสัยทัศน์เชิงอุดมการณ์ทางวิชาชีพร่วมกัน (Sergiovanni, ๑๙๙๔) คือพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ของผู้เรียนเป็นภาพความสำเร็จที่มุ่งหวังในการนำทางร่วมกันมีวิสัยทัศน์เห็นในสิ่งเดียวกัน วิสัยทัศน์ร่วมมี ลักษณะสำคัญ ๔ ประการ (๔ Shared) มีรายละเอียดสำคัญ ดังนี้

๑) การเห็นภาพและทิศทางร่วม (Shared Vision) จากภาพความเชื่อมโยงให้เห็นภาพ ความสำเร็จร่วมกันถึงทิศทาง สำคัญของการทำงานแบบมอง “เห็นภาพเดียวกัน” (Hord, ๑๙๙๗; Hargreaves, ๒๐๐๓)

๒) เป้าหมายร่วม (Shared Goals) เป็นทั้งเป้าหมาย ปลายทาง ระหว่างทาง และ เป้าหมายชีวิตของสมาชิกแต่ละคนที่ สัมพันธ์กันกับเป้าหมายร่วมของชุมชนการเรียนรู้ฯ ซึ่งเป็นความ เชื่อมโยงให้เห็นถึงทิศทางและเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะเป้าหมายสำคัญคือพัฒนาการการ เรียนรู้ของผู้เรียน (Hargreaves, ๒๐๐๓; Schmoker, ๒๐๐๔; DuFour, ๒๐๐๖)

๓) คุณค่าร่วม (Shared Values) เป็นการเห็นทั้งภาพเป้าหมาย และที่สำคัญเมื่อเห็น ภาพความเชื่อมโยงแล้ว ภาพดังกล่าวมีอิทธิพลกับการตระหนักถึงคุณค่าของตนเองและของ งานจน

เชื่อมโยงเป็นความหมายของงานที่เกิดจากการตระหนัก รู้ของสมาชิกใน PLC จนเกิดเป็นพันธะสัญญา ร่วมกัน ร่วมกัน หลอมรวมเป็น “คุณค่าร่วม” ซึ่งเป็นขุมพลังสำคัญที่จะเกิดพลัง ในการไหลรวมกันทำงาน ในเชิงอุดมการณ์ทางวิชาชีพร่วมกัน (Hord, ๑๙๙๗; DuFour, ๒๐๐๖; Hargreaves, ๒๐๐๓)

องค์ประกอบที่ ๒ ทีมร่วมแรงร่วมใจ (Collaborative Teamwork) ทีมร่วมแรงร่วมใจ เป็นการพัฒนามาจากกลุ่มที่ทำงาน ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ลักษณะการทำงานร่วมกันแบบมีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมาย และพันธกิจร่วมกัน รวมกันด้วยใจ จนเกิดเจตจำนงในการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้ บรรลุผลที่การเรียนรู้ของผู้เรียน (Louis, Kruse, & Marks, ๑๙๙๖) การเรียนรู้ของทีม และการเรียนรู้ของครู บนพื้นฐานงานที่มี ลักษณะต้องมีการคิดร่วมกัน วางแผนร่วมกัน ความเข้าใจร่วมกัน ข้อตกลงร่วมกัน การตัดสินใจร่วมกัน แนวปฏิบัติร่วมกัน การประเมินผลร่วมกัน และการรับผิดชอบ ร่วมกัน

องค์ประกอบที่ ๓ ภาวะผู้นำร่วม (Shared Leadership) ภาวะผู้นำร่วมใน PLC มี นัยสำคัญของการผู้นำร่วม ๒ ลักษณะสำคัญ คือ ภาวะผู้นำผู้สร้างให้เกิดการนำร่วม และภาวะ ผู้นำ ร่วมกัน ให้เป็น PLC ที่ขับเคลื่อนด้วยการนำร่วมกัน รายละเอียดดังนี้

๑) ภาวะผู้นำผู้สร้างให้เกิดการนำร่วมเป็นผู้นำที่สามารถทำให้สมาชิกใน PLC เกิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงทั้ง ตนเองและวิชาชีพ (Kotter & Cohen, ๒๐๐๒)

๒) ภาวะผู้นำร่วมกัน เป็นผู้นำร่วมกันของสมาชิก PLC ด้วยการกระจายอำนาจ เพิ่มพลัง อำนาจ ซึ่งกันและกันให้สมาชิก มีภาวะผู้นำเพิ่มขึ้น จนเกิดเป็น “ผู้นำร่วมของครู” (Hargreaves, ๒๐๐๓) ในการขับเคลื่อน PLC มุ่งการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยยึดหลักแนวทางบริหาร จัดการร่วม การสนับสนุน การกระจายอำนาจ การสร้างแรงบันดาลใจของครู

กล่าวโดยสรุป คือ ภาวะผู้นำร่วมดังที่กล่าวมา มีหัวใจสำคัญคือนำการเรียนรู้เพื่อการ เปลี่ยนแปลงตนเองของแต่ละคน ทั้งสมาชิก และผู้นำโดยตำแหน่งเมื่อใดที่บุคคลนั้นเกิดการเรียนรู้ ทั้งด้าน วิชาชีพและชีวิตจนเกิดพลังการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อ ความสุขในวิชาชีพของตนเองและผู้อื่น ภาวะผู้นำ ร่วมจะเกิดผล ต่อความเป็น PLC

องค์ประกอบที่ ๔ การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ (Professional learning and development) การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพใน PLC มีจุดเน้นสำคัญ ๒ ด้าน

๑) การเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ หัวใจสำคัญการเรียนรู้ บนพื้นฐานประสบการณ์ตรงใน งานที่ลงมือปฏิบัติจริง ร่วมกันของ สมาชิก จะมีสัดส่วนการเรียนรู้มากกว่าการอบรมจากหน่วยงาน ภายนอก

๒) การเรียนรู้เพื่อจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองจากข้างใน หรือ วุฒิภาวะความเป็นครู ให้เป็นครูที่สมบูรณ์ โดยมีนัยยะสำคัญ

กล่าวโดยสรุปการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพของ PLC นั้นมีหัวใจสำคัญคือการเรียนรู้ ร่วมกันอย่างมีความสุขของ ทีมเรียนรู้ เป็นบรรยากาศที่เปิดพื้นที่การเรียนรู้แบบนำตนเอง ของครูเพื่อการ เปลี่ยนแปลงพัฒนาตนเองและวิชาชีพ อย่างต่อเนื่องเป็นสำคัญ

องค์ประกอบที่ ๕ ชุมชนกัลยาณมิตร (Caring community) กลุ่มคนที่อยู่ร่วมโดยมีวิถี และวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกัน ในชุมชน มีคุณลักษณะคือ มุ่งเน้นความเป็นชุมชนแห่งความสุข สุขทั้งการ ทำงานและการอยู่ร่วมกันที่มีลักษณะวัฒนธรรมแบบ “วัฒนธรรมแบบเปิดเผย” ที่ทุกคนมีเสรีภาพในการ แสดงความ คิดเห็นของตน

องค์ประกอบที่ ๖ โครงสร้างสนับสนุนชุมชน (Supportive structure) โครงสร้างที่สนับสนุนการก่อเกิดและคงอยู่ของ PLC มีลักษณะ ดังนี้ ลดความเป็นองค์การที่ยึดวัฒนธรรมแบบราชการหันมาใช้วัฒนธรรมแบบกัลยาณมิตรทางวิชาการแทน

กล่าวโดยสรุปทั้ง ๖ องค์ประกอบของ PLC ในบริบท สถานศึกษา กล่าวคือ เอกลักษณ์สำคัญของความเป็น PLC แสดงให้เห็นว่าความเป็น PLC จะทำให้ความเป็น “องค์กร” หรือ “โรงเรียน” มีความหมายที่การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของ PLC ด้วยกลยุทธ์การสร้างความร่วมมือที่ยึดเหนี่ยวกันด้วยวิสัยทัศน์ร่วม มุ่งการเรียนรู้ของผู้เรียน การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพและชุมชนกัลยาณมิตร

กระบวนการของ PLC ประกอบด้วย ๕ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ Community สร้างทีมบูรณาการ

ขั้นตอนที่ ๒ Practice จัดการเรียนรู้บูรณาการ

ขั้นตอนที่ ๓ Reflection สะท้อนคิดเพื่อการพัฒนาการปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ ๔ Evaluation ประเมินเพื่อการพัฒนาสมรรถนะครู

ขั้นตอนที่ ๕ Network Development สร้างเครือข่ายการพัฒนา

๒.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรลักษณ์ ชูกำเนิด (๒๕๕๓) ได้ทำการศึกษาเรื่องรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ บริบทโรงเรียนในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบ และคุณลักษณะ และรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ บริบทโรงเรียนในประเทศไทย โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ เลือกรูปแบบเฉพาะเจาะจงในแต่ละภูมิภาคที่มีแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวคิดในศตวรรษที่ ๒๑ จำนวน ๕ แห่ง เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเลือกแบบเจาะจงทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน รวมจำนวน ๖๔ คน ฝังตัวสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสังเกตการณ์กึ่งโครงสร้าง แบบบันทึกภาคสนาม และแนวคำถามการสนทนากลุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้าและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่าบริบทในประเทศไทยเป็นระบบที่คลี่คลายแบบเปิด (Loosely coupled) ที่มุ่งสู่การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้มุ่งการเปลี่ยนแปลงเพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ ๒๑

อดิสร ศรีเมื่อมูล (๒๕๕๙) ได้พัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน “การส่งเสริมการอ่านเพื่อความเข้าใจ” กรณีศึกษาบ้านโนนสงเปลือย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน และ เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบ ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียน โดยการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและเลือกรูปแบบบ้านโนนสงเปลือยเป็นกรณีศึกษา มีขั้นตอนการวิจัย ๖ ขั้นตอน กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนบ้านโนนสงเปลือย จำนวน ๑๒ คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๑๓๖ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินรูปแบบ แบบทดสอบการอ่านเพื่อความเข้าใจ แบบประเมินความพึงพอใจของครู และแบบประเมินพฤติกรรมการสอน วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ๑) รูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนบ้านโนนสงเปลือย ประกอบด้วย ๔ องค์ประกอบหลัก คือ ๑) การเตรียมองค์การเพื่อการเรียนรู้ ๒) การสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม ๓) การเรียนรู้จากการปฏิบัติงานร่วมกัน ๔) การประเมินผลที่คาดหวัง และมีผลการประเมินรูปแบบในระดับมากที่สุดทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้และด้านความถูกต้องครอบคลุม ๒) ผลการใช้รูปแบบพบว่า นักเรียนชั้น ป. ๑ – ๖ มี คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเพื่อความเข้าใจเฉลี่ยทุกชั้นเท่ากับร้อยละ ๘๐.๑๑ ครูมีพฤติกรรมการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจในระดับมาก และมีความพึงพอใจต่อ

รูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนในระดับภาคหลัก: ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. การพัฒนารูปแบบ, การอ่านเพื่อความเข้าใจ, ความพึงพอใจพฤติกรรมการสอน.

๓. วิธีการดำเนินการศึกษา

ในการศึกษาการศึกษากระบวนการ PLC (Professional Learning Community) ที่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตการศึกษาประถมศึกษา นานเขต ๒ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาใน ๒ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ เพื่อศึกษากระบวนการขับเคลื่อน PLC (Professional Learning Community) ที่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นานเขต ๒

ขั้นตอนที่ ๒ เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการขับเคลื่อน PLC (Professional Learning Community) ที่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นานเขต ๒

ขั้นตอนที่ ๑ เพื่อศึกษากระบวนการขับเคลื่อน PLC (Professional Learning Community) ที่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นานเขต ๑

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษากระบวนการขับเคลื่อน PLC (Professional Learning Community) ที่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นานเขต ๒ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาข้อมูลในด้านวิธีการกระบวนการขับเคลื่อน PLC ใน ๔ ด้าน คือ

๑.๑ การแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ที่สถานศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๑.๒ การกำหนดแผนงานการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ที่สถานศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๑.๓ การขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ที่การปฏิบัติในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

๑.๔ วิธีดำเนินการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ที่การปฏิบัติในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

๒. ขอบเขตด้านประชากร

๒.๑ ประชากร ได้แก่

โรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานานเขต ๒

๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน โรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานานเขต ๒ จำนวน ๓ โรงเรียน ได้แก่ ๑)โรงเรียนบ้านนาวัง สพป. นานเขต ๒ ๒) โรงเรียนภูควิวทยา สพป. นานเขต ๒ ๓) โรงเรียนบ้านบ้านไร่ สพป. นานเขต ๒

๓. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

๓.๑ การแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ที่สถานศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในด้าน

- พื้นที่
- ๑) การจัดทำคำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการขับเคลื่อน กระบวน การ PLC ผู้สถาน ศึกษาในระดับเขต
  - ๒) การกำหนดบทบาทหน้าที่คณะกรรมการ ขับเคลื่อนกระบวน การ PLC ผู้สถาน ศึกษาที่ชัดเจน
  - ๓) การแต่งตั้งคณะ กรรมการขับเคลื่อนกระบวน การ PLC ผู้สถานศึกษา มาจากบุคลากรตำแหน่งใด
- ๓.๒ การกำหนดแผนงานการขับเคลื่อนกระบวน การ PLC ผู้ สถานศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา
- ๑) การจัดทำแผนงาน การขับเคลื่อนกระบวน การ PLC ผู้สถานศึกษาระดับเขตพื้นที่
  - ๒) การสร้างทีมงาน PLC ระดับกลุ่ม/เครือข่าย/ศูนย์
  - ๓) การสร้างเครือข่าย กับหน่วยงานอื่น (เช่น มหาวิทยาลัย /หน่วยงานเอกชน /อบจ. พร้อมระบุว่า เข้ามาสนับสนุนเรื่องใดบ้าง
- ๓.๓ การขับเคลื่อนกระบวน การ PLC ผู้การปฏิบัติในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา
- ๑) การสร้างความตระหนักให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้อง
  - ๒) การสร้างความรู้ ความเข้าใจ และแนวทางการปฏิบัติให้กับบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา
  - ๓) การกำหนดแนวทางการ ขับเคลื่อนกระบวน การ PLC ผู้การปฏิบัติในสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาและสถานศึกษา (มี ๓ รูปแบบ คือ ๑) ใช้แนวทางการขับเคลื่อนของ สพฐ. ๒) ใช้แนวทางการขับเคลื่อนของ สพฐ.+ของสพท. ๓) สพท.กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนของ สพท.เอง
  - ๔) นิเทศ กำกับ และติดตาม การขับเคลื่อนกระบวน การ PLC ผู้การปฏิบัติในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษา
- ๓.๔ วิธีดำเนินการขับเคลื่อนกระบวน การ PLC ผู้การปฏิบัติในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา
- ๑) รูปแบบ (Model) การขับเคลื่อน PLC ผู้สถานศึกษา

๔. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาขั้นตอนนี้ประกอบด้วย

๔.๑ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เรื่อง การบริหารจัดการกระบวน การขับเคลื่อน PLC (Professional Learning Community) ผู้สถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่านเขต ๑

๕. วิธีการดำเนินการ

ดำเนินการวิจัยโดยเลือกแบบเจาะจง(Purposive Sampling) เลือกโรงเรียน ที่ ๑๐ โรงเรียนเก็บ รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ศิกษานิเทศก์ ดังนี้

๑. นำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างไปสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และ ศิกษานิเทศก์
๒. นำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และสร้างข้อสรุปอุปนัย

๖. เก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการเลือกแบบเจาะจง(Purposive Sampling) เลือกโรงเรียน ๓ ที่จัด การศึกษาถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน จำนวน ๓ โรงเรียน และ ศิกษานิเทศก์ ดำเนินการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกโดยทำการติดต่อเพื่อขอสัมภาษณ์ (ในการสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาทำการติดต่อขออนุญาตหมายผู้ให้สัมภาษณ์ ในเรื่องกระบวน การขับเคลื่อน PLC ผู้สถานศึกษาโดยผู้ศึกษาได้ทำ

หนังสือพร้อมส่งแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างไปล่วงหน้า และทำการนัดหมายเวลา สถานที่เพื่อเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และสร้างข้อสรุปอุปนัย

ขั้นตอนที่ ๒ เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการขับเคลื่อน PLC (Professional Learning Community) สู่อสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑

ในขั้นนี้ผู้ศึกษาได้นำผลการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน จำนวน ๓ โรงเรียน และ คีษานินเทศก์ ใน ๔ ด้าน คือ

๑.๑ การแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่อสถานศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๑.๒ การกำหนดแผนงานการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่อสถานศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๑.๓ การขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่อการปฏิบัติในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

๑.๔ วิธีดำเนินการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่อการปฏิบัติในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

จัดนำเสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการขับเคลื่อน PLC สู่อสถานศึกษาต่อไป

๔. ผลการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคีษานินเทศก์ ในการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่อสถานศึกษาพบว่า

เขตพื้นที่การศึกษาได้ขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่อสถานศึกษา ใน ๔ ด้านพบว่า

๑. การแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่อสถานศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานดำเนินการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ในสถานศึกษา โดยได้แต่งตั้งคณะทำงานระดับเขตพื้นที่ฯ เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนสู่สถานศึกษา มีคีษานินเทศก์ประจำกลุ่มโรงเรียน

๒. การกำหนดแผนงานการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่อสถานศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีการจัดทำแผนงานการขับเคลื่อน PLC เข้าสู่อสถานศึกษา โดยเขตพื้นที่ฯ โดยเขตพื้นที่ฯ รับผิดชอบ นำนโยบายสู่อสถานศึกษา ให้ความรู้ครูด้าน PLC โดยคีษานินเทศก์ และนิเทศติดตามตามแผนงาน

๓. การขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่อการปฏิบัติในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา สถานศึกษาดำเนินการตามแผนในระดับโรงเรียน มีการแบ่งการทำ PLC เป็น ๓ ระดับ ได้แก่ ระดับประถมศึกษาตอนต้น ประถมศึกษาตอนปลาย และมัธยมศึกษาตอนต้น

๔. วิธีดำเนินการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่อการปฏิบัติในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

ขับเคลื่อนกระบวนการ PLC อย่างเป็นระบบ จากเขตพื้นที่ฯ สู่อกลุ่มโรงเรียน และสู่อโรงเรียน โยมีเครือข่ายการทำงาน ทั้งในชุมชน ภาคเอกชน เข้าร่วมแบ่งปันความรู้

ปัญหาอุปสรรค

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกหลังจากได้ให้ความรู้ด้าน PLC ครู ไปแล้ว ระหว่างการดำเนินการจากการสัมภาษณ์ คีษานินเทศก์ พบว่าครูเริ่มแพ้วในเรื่องการทำ PLC ดังสะท้อนคำพูด ดังนี้

“ได้ไปติดตามงาน PLC โรงเรียนพบว่าครูส่วนใหญ่ไม่ได้ทำอย่างต่อเนื่อง ตรวจสอบจากการบันทึกลงใน Look book ของครู ไม่มีการบันทึกลงใน Look Book ครูไม่ทำงานตามแผนที่วางไว้ ขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู ในด้านผลความสำเร็จวิธีการการทำงานของครู การพัฒนางานนวัตกรรมของครู ที่สำคัญขาดการทำงานเป็นทีม”

และจากการสัมภาษณ์ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ในด้านการทำ PLC ตามนโยบายการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ของสถานศึกษา ดังจะสะท้อนคำพูด ดังนี้

“เขตพื้นที่การศึกษาฯ ไม่มีการติดตามอย่างต่อเนื่อง จึงมีปัญหาระหว่างการดำเนินการกระบวนการ PLC เพราะมีบางกรณีที่ไม่มีความชัดเจนในเรื่องกระบวนการ จึงทำให้การทำงานชะงัก ”

ในกระบวนการขับเคลื่อน PLC ผู้สถานศึกษา ปัญหาที่พบในการนิเทศติดตามการขับเคลื่อน PLC ผู้สถานศึกษา พบว่า บุคลากรด้านนิเทศติดตามมีไม่เพียงพอ ภาระงานมากเพราะจะต้องมีการทำงานสนองนโยบายที่ใหม่อยู่ตลอดเวลา ดังจะสะท้อนคำพูด ดังนี้

“บุคลากรของเรามีน้อยไม่เพียงพอต่อปริมาณงานการนิเทศติดตามจึงไม่ต่อเนื่อง อาจเป็นความเข้าใจผิดของทางสถานศึกษาที่คิดว่าการไม่ได้นิเทศติดตามคือไม่ต้องทำต่อ รอเรื่องใหม่เข้ามาค่อยทำ ซึ่งผิด ศาสนศึกษาหรือโรงเรียนต้องทำอย่างต่อเนื่องและรายงานผลการปฏิบัติการ PLC เมื่อสิ้นปีการศึกษา”

๕. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป

สรุปผลการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ ในกระบวนการขับเคลื่อน PLC สรุปได้ดังนี้

๑. ขาดการดำเนินการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง
๒. ครูไม่ได้ปฏิบัติตามการทำงานตามแผน งาน
๓. ครูขาดความรู้ความเข้าใจอย่างลุ่มลึก ในกระบวนการแบบ PLC ที่พัฒนามาไปสู่การสร้างนวัตกรรมในการแก้ปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน
๔. ครูยังไม่เกิดความตระหนักในด้านความสำคัญของกระบวนการ PLC เพื่อนำสู่การแก้ปัญหาการเรียนรู้ และด้านพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

อภิปรายผล

๑. การแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ผู้สถานศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานดำเนินการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ในสถานศึกษา โดยได้แต่งตั้งคณะทำงานระดับเขตพื้นที่ฯ เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนสำหรับสถานศึกษา มีศึกษานิเทศประจำกลุ่มโรงเรียน

๒. การกำหนดแผนงานการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ผู้สถานศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มีการจัดทำแผนงานการขับเคลื่อน PLC เข้าสู่สถานศึกษา โดยเขตพื้นที่ฯ โดยเขตพื้นที่ฯ รับนโยบาย นำนโยบายสู่สถานศึกษา ให้ความรู้ครูด้าน PLC โดยศึกษานิเทศก์ และนิเทศติดตามตามแผนงาน อย่างไรก็ตามในการพัฒนาครูในเรื่องการพัฒนากระบวนการและการแก้ปัญหาผู้เรียนครูยังขาดความพร้อม ขาดความรู้ความเข้าใจอย่างลุ่มลึกในกระบวนการ PLC ดังที่(แนวทางการขับเคลื่อน PLC สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน Thailand ๔.๐ สพม.๑๗) ได้สรุปไว้ว่า ความสำเร็จของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วยหลายปัจจัย ที่จะต้องชี้ชวนให้บุคลากรมีความ

เข้าใจและยอมรับด้วยตนเองก่อน เช่น การยอมรับว่า หัวใจหลักของการเรียนรู้ของครู คือ การเรียนรู้ของผู้เรียน และการสอน/การปฏิบัติงานของครูมีผลต่อการเรียนของผู้เรียน

๓. การขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่การปฏิบัติในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

สถานศึกษาดำเนินการตามแผนในระดับโรงเรียน มีการแบ่งการทำ PLC เป็น ๓ ระดับ ได้แก่ ระดับประถมศึกษาตอนต้น ประถมศึกษาตอนปลาย และมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งสอดคล้องกับบรรลัทธิ ชูกำเนิด และเอกรินทร์ สังข์ทอง (บทความ) ได้ทำการศึกษา ระดับสถานศึกษา (School Level) คือ PLC ที่ขับเคลื่อนในบริบทสถานศึกษา หรือ โรงเรียน สามารถแบ่งได้ ๓ ระดับย่อย (Sergiovanni, ๑๙๙๔) ระดับนักเรียน (Student Level) ซึ่งนักเรียนจะได้รับการส่งเสริมและร่วมมือให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น จากครูและเพื่อนนักเรียนอื่นให้ทำกิจกรรมเพื่อแสวงหาคำตอบที่สมเหตุสมผลสำหรับตน นักเรียนจะได้รับการพัฒนาทักษะที่สำคัญ คือ ทักษะการเรียนรู้

๔. วิธีดำเนินการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่การปฏิบัติในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

ขับเคลื่อนกระบวนการ PLC อย่างเป็นระบบ จากเขตพื้นที่ฯ สู่กลุ่มโรงเรียน และสู่โรงเรียน โดยมีเครือข่ายการทำงาน ทั้งในชุมชน ภาคเอกชน เข้าร่วมแบ่งปันความรู้ สอดคล้องกับ ผลการวิจัยโดยของ Hord (๑๙๙๗) ที่ยืนยันว่าการดำเนินการในรูปแบบ PLC นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพทั้งด้านวิชาชีพ และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน จากการสังเคราะห์รายงานการวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีการจัดตั้ง PLC โดยใช้คำถามว่า โรงเรียนดังกล่าวมีผลลัพธ์อะไรบ้างที่แตกต่างไปจากโรงเรียนทั่วไปที่ไม่มีชุมชนแห่งวิชาชีพ และถ้าแตกต่างแล้วจะมีผลดีต่อครูผู้สอน และต่อนักเรียนอย่างไรบ้างซึ่งมีผลสรุป ๒ ประเด็น ดังนี้ ประเด็นที่ ๑ ผลดีต่อครูผู้สอน พบว่า PLC ส่งผลต่อครูผู้สอน กล่าวคือ ลดความรู้สึกโดดเดี่ยวงานสอนของครู เพิ่มความรู้สึกร่วมกันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้นโดยเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจอย่างแข็งขัน จนเกิดความรู้สึกว่าต้องการร่วมกันเรียนรู้และรับผิดชอบต่อการพัฒนาการโดยรวมของนักเรียน ถือเป็น “พลังการเรียนรู้” ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนให้มีผลดียิ่งขึ้น ประเด็นที่ ๒ ผลดีต่อผู้เรียน พบว่า PLC ส่งผลต่อผู้เรียนกล่าวคือ สามารถลดอคติ ปรากฏการณ์ซ้ำซ้อน และจำนวนชั้นเรียนต้องเลื่อนหรือชะลอการจัดการเรียนรู้ให้น้อยลง อัตราการขาดเรียนลดลง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์และวิชาการอ่านที่สูงขึ้นอย่างเด่นชัด เมื่อเทียบกับโรงเรียนแบบเก่าสุดท้าย คือ มีความแตกต่างด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีภูมิหลังไม่เหมือนกันและลดลงชัดเจน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

๑. ควรมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการดำเนินการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องเพื่อกำกับติดตามงานให้ดำเนินการเป็นไปตามแผนที่วางไว้

๒. ควรสร้างความตระหนักในตัวครู เพื่อจะได้กระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง พัฒนางาน ด้วยกระบวนการแบบ PLC เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาการพัฒนา รูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนที่มีความเหมาะสมบริบทของครูเพื่อที่ครูจะได้ศึกษากระบวนการให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้และสามารถนำไปใช้พัฒนางานนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ได้

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ.(๒๕๕๑).**หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑**.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- นิตยา เหล่าทุนธิกุล.PLC การพัฒนาครูเพื่อศิษย์ยุคไทยแลนด์๔.๐. Ph.D in Curriculum & Instruction.
วารัลักษณะ ชูกำเนิด และเอกรินทร์ สังข์ทอง.การพัฒนา รูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน
“การส่งเสริมการอ่านเพื่อความเข้าใจ”: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโนนสงเปลือย.(บทความ)
- Academic Services Journal Prince of Songkla University Vol. ๒๕ No. ๑, Jan-Apr ๒๐๑๔.
- Gardner H. ๒๐๐๕, August ๑๕. **Intelligence in seven steps** . (Online). Available URL:
http://www.newhorizons.org/future/Creating_the_Future/crfut_gardner.html
- Hord, S.M. (๑๙๙๗). **Professional learning communities : Communities of inquiry and improvement**. Austin : Southwest Educational Development Laboratory.
journal.oas.psu.ac.th/index.php/asj/article/viewFile/๑๒๕/๖๘๘
- Senge, P. (๑๙๙๐). **The fifth discipline : The art and practice of the learning organization**.New York : Currency Doubleday.
- Sergiovanni, T. (๑๙๙๘). **International Journal of Leadership in Education**. Vol.๑ No.๑,
P. ๓๗

แบบสัมภาษณ์แบบ เรื่อง กระบวนการขับเคลื่อน PLC (Professional Community) “ชุมชนแห่งเรียนรู้”
สู่สถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่านเขต ๑

๑.การแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่สถานศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๑.๑ การจัดทำคำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการขับเคลื่อน กระบวน การ PLC สู่สถาน ศึกษาในระดับเขตพื้นที่

.....
.....
.....

๑.๒ การกำหนดบทบาทหน้าที่คณะกรรมการ ขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่สถาน ศึกษาที่ชัดเจน

.....
.....
.....

๑.๓ การแต่งตั้งคณะ กรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่สถานศึกษา มาจากบุคลากรหลายตำแหน่ง

.....
.....
.....
.....

๒. การแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่สถานศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา

๒.๑ การจัดทำแผนงาน การขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่สถานศึกษาระดับเขตพื้นที่

.....
.....
.....
.....
.....

๒.๒ การสร้างทีมงาน PLC ระดับกลุ่ม/เครือข่าย/ศูนย์

.....
.....
.....
.....
.....

๒.๓ การสร้างเครือข่าย กับหน่วยงานอื่น (เช่น มหาวิทยาลัย /หน่วยงานเอกชน /อบจ. พร้อมระบุว่าเข้ามาสนับสนุนเรื่องใดบ้าง

.....

.....

.....

๓. การขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่การปฏิบัติในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

๓.๑ การสร้างความตระหนักให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้อง

.....

.....

.....

๓.๒ การสร้างความรู้ ความเข้าใจ และแนวทางการปฏิบัติให้กับบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

.....

.....

.....

๓.๓ การกำหนดแนวทางการ ขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่การปฏิบัติในสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาและสถานศึกษา

(มี ๓ รูปแบบ คือ ๑) ใช้แนวทางการขับเคลื่อนของ สพฐ. ๒) ใช้แนวทางการขับเคลื่อนของ สพฐ.+ของสพท. ๓) สพท. กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนของ สพท.เอง

.....

.....

.....

๓.๔ นิเทศ กำกับ และติดตาม การขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่การปฏิบัติในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๔. วิธีดำเนินการนำกระบวนการ PLC สู่การปฏิบัติในสถานศึกษา (บันทึกขั้นตอน / รูปแบบ (Model / นวัตกรรม การนำ PLC ไปปฏิบัติในสถานศึกษา)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๕. สิ่งสถานศึกษาปฏิบัติได้ดี สามารถเป็นแบบอย่างได้ คือ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๖. ปัญหา / อุปสรรค จากการดำเนินงาน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ให้การสัมภาษณ์